

EWA PAWLAK

„Średniowieczne źródła naszego dziedzictwa. Ostrów Lednicki – Sofia Kijowska” – wystawa planszowa

‘Medieval Sources of Our Heritage. Ostrów Lednicki – Sophia Kyivska’ – board exhibition

6 maja 2022 roku na terenie Małego Skansenu w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy uroczyste otwarto wystawę „Średniowieczne źródła naszego dziedzictwa. Ostrów Lednicki – Sofia Kijowska”, przygotowaną wspólnie z Narodowym Rezerwatem „Sofia Kijowska”. Plansze rozmieszczono na otwartej przestrzeni, przy trakcie wiodącym do przeprawy promowej na lednicką wyspę (ryc. 1-2).

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i Narodowy Rezerwat „Sofia Kijowska”, współpracując ze sobą od 2018 roku, prowadziły prace nad tym projektem od początku roku 2021. Miał on prezentować, a przede wszystkim upowszechniać wiedzę o najwcześniejszym etapie wspólnej polsko-ukraińskiej historii. Pierwotnie zakładano, że otwarcie wystawy odbędzie się równocześnie w Kijowie i na Ostrowie Lednickim, przy udziale zaproszonych gości z zagranicy oraz pracowników służb dyplomatycznych. Niestety tocząca się wojna na Ukrainie pokrzyżowała te plany, a otwarcie wystawy w Kijowie było możliwe dopiero 26 lipca 2022 roku¹ (ryc. 3). Szczęśliwie na lednickim otwarciu mogliśmy gościć dr Olenę Yasynetską, współautorkę wystawy.

Na wystawę złożyły się 24 plansze o zróżnicowanej tematyce. Wiele uwagi poświęcono związkom dynastycznym łączącym Piastów i Włodzimierzowiczów (określenie to stosowane jest przez historyków ukraińskich w odniesieniu do ruskiej dynastii panującej; w nauce europejskiej używana jest nazwa Rurykowicze). Tablice genealogiczne w klarowny sposób przedstawiają, jak wiele związków małżeńskich łączyły oba panujące rody. Kolejne małżeństwa wiązały się nie tylko z pojawieniem się na polskim i ruskim dworze „obcych” księżniczek, ale przede wszystkim nowych obyczajów, które przyczyniały się do zacieśnienia związków kulturowych między Polską a Rusią Kijowską.

¹ Wydruk plansz wystawy w Kijowie sfinansowano ze środków Instytutu Polskiego w Kijowie.

RYC. 1. Uroczyste otwarcie wystawy „Średniowieczne źródła naszego dziedzictwa. Ostrów Lednicki – Sofia Kijowska” na terenie Małego Skansenu w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Na zdjęciu prof. dr hab. Andrzej M. Wyrwa, Dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i dr Olena Yasynetska, Kierownik Współpracy Międzynarodowej w Narodowym Rezerwacie „Sofia Kijowska”. Fot. M. Józwickowska

FIG. 1. Ceremonial opening of the exhibition ‘Medieval Sources of Our Heritage. Ostrów Lednicki – Sophia Kyivska’ on the premises of the Small Open Air Museum at the Museum of the First Piasts at Lednica. In the picture: Prof. Andrzej M. Wyrwa, Director of the Museum of the First Piasts at Lednica, and Dr. Olena Yasynetska, Head of International Cooperation at the National Reserve ‘Sophia Kyivska’. Photo by M. Józwickowska

Szczególną uwagę poświęcono na wystawie zabytkom, które stanowią główny przedmiot opieki Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy i Narodowego Rezerwatu „Sofia Kijowska”. W pierwszym przypadku są to relikty grodu wzniesionego w czasach panowania Mieszka I, mieszczące dawny pałac książęcy z kaplicą oraz kościół grodowy. W drugim – zespół obiektów poklasztornych, którego centrum stanowi Sobór Mądrości Bożej, wzniesiony przez Włodzimierza I i Jarosława Mądrygo.

Osobne plansze poświęcono badaniom archeologicznym realizowanym przez obie instytucje i ich wynikom. W trakcie żmudnych prac prowadzonych na Ostrowie Lednickim oraz na terenie kompleksu sofijskiego odsłaniane są pozostałości dawnej zabudowy i wyposażenia wewnątrz, przedmioty codziennego użytku oraz ozdoby, niekiedy o niezwykle wysokich walorach artystycznych. Na uwagę zasługują zabytki pochodzące z badań Ostrowa Lednickiego, których pochodzenie

RYC. 2. Kuratorki wystawy „Średniowieczne źródła naszego dziedzictwa. Ostrów Lednicki – Sofia Kijowska” – dr Olena Yasynetska, Kierownik Współpracy Międzynarodowej w Narodowym Rezerwacie „Sofia Kijowska” (po lewej) i mgr Ewa Pawlak z Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy (po prawej). Fot. M. Jóźwickowska

FIG. 2. Curators of the exhibition ‘Medieval Sources of Our Heritage. Ostrów Lednicki – Sophia Kyivska’: Dr. Olena Yasynetska, Head of International Cooperation at the National Reserve ‘Sophia Kyivska’ (on the left), and Ewa Pawlak, M.A., from the Museum of the First Piasts at Lednica (on the right). Photo by M. Jóźwickowska

wiąże się właśnie z Rusią. Stanowią one materialne świadectwo bliskich polsko-ruskich związków politycznych, gospodarczych i kulturowych.

Jedną z plansz wystawy poświęcono Grodom Czerwieńskim, które we wczesnym średniowieczu były strefą, w której mieszały się kulturowe i gospodarcze wpływy Polski i Rusi. Znane z przekazów Grody Czerwieńskie identyfikowane są z grodziskami położonymi zarówno po polskiej, jak i ukraińskiej stronie Bugu. Plansza, przygotowana we współpracy z prof. UR dr. hab. Marcinem Wołoszynem, prezentuje charakterystyczne dla tego obszaru zabytki pochodzące z badań archeologicznych w Trepczy, Przemyślu, Czermnie, Gródku, Sąsiadce, Chełmie i Drohiczynie.

Ekspozycję objął honorowym patronatem Nadzwyczajny i Pełnomocny Ambasador Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, Andrij Deszczyca.

Ryc. 3. Uroczyste otwarcie wystawy „Średniowieczne źródła naszego dziedzictwa. Sofia Kijowska – Ostrów Lednicki” w Kijowie na terenie Narodowego Rezerwatu „Sofia Kijowska”. Na zdjęciu od lewej strony: prof. dr hab. Nadia Nikitenko, Nelia Kukowska, Generalny Dyrektor Narodowego Rezerwatu „Sofia Kijowska” i Robert Czyżewski, Dyrektor Instytutu Polskiego w Kijowie. Fot. ze zbiorów Instytutu Polskiego w Kijowie

FIG. 3. Ceremonial opening of the exhibition ‘Medieval Sources of Our Heritage. Ostrów Lednicki – Sophia Kyivska’ in Kiev, on the premises of the National Reserve ‘Sophia Kyivska’. In the picture, from the left, Professor Nadia Nikitenko, Nelia Kukowska, General Director of the National Reserve ‘Sophia Kyivska’, and Robert Czyżewski, Director of the Polish Institute in Kyiv. Photo from the collection of the Polish Institute in Kyiv

otrzymano (received): 13.10.2022; zaakceptowano (accepted): 12.12.2022

mgr Ewa Pawlak
Wczesnopiastowska Rezydencja na Ostrowie Lednickim
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Dzieskanowice 32, 62-261 Lednogóra
ewa.pawlak@lednica.pl

 <https://orcid.org/0000-0003-4462-3763>